

Expunere de motive

Propunere legislativă pentru memoria și condamnarea totalitarismului comunist

- expunere de motive redactată de senator Sorin Ilieșiu -

Anul acesta se împlinesc 25 de ani de la căderea comunismului în România și în Europa.

Timp de câteva decenii, România a suportat cel mai sever regim comunist din Europa postbelică, fiind singura țară în care s-au înregistrat victime la căderea acestui regim, în decembrie 1989: peste 1100 de morți și peste 3300 de răniți.

Adoptarea în Parlament a unui *Raport pentru memoria și condamnarea totalitarismului comunist*, elaborat de Academia Română - cel mai prestigios for național științific, autoritate independentă și neangajată politic, va reprezenta începutul unei autentice reformări morale a societății românești și, nu în ultimul rând, a clasei noastre politice.

Poporul nostru a îndurat cel mai criminal regim comunist din Europa postbelică, motiv pentru care sunt esențiale atât memoria colectivă antitotalitară cât și condamnarea totalitarismului comunist de către membrii Parlamentului României ca reprezentanți legitimi ai poporului român.

Dacă ne uităm trecutul, suntem condamnați să-l repetăm — spunea filosoful american George Santayana.

Putem ierta crimele comuniste, dar, pentru ca acestea să nu se mai repete niciodată, nu avem voie să le uităm.

Cităm în prezenta expunere de motive câteva declarații publice deosebit de edificatoare făcute în acest an de trei dintre actualii parlamentari ai României, domnii: Călin Popescu Tăriceanu - președintele Senatului, primul-ministru Victor Ponta – deputat, Valeriu Ștefan Zgonea - președintele Camerei Deputaților, precum și de doi membri titulari ai Academiei Române, istoricii Alexandru Zub și Ioan-Aurel Pop (aceste declarații au fost publicate de revista "Contemporanul" în numerele din aprilie și mai a.c.).

Călin Popescu Tăriceanu - președintele Senatului: "Condamnare comunismului în Parlament nu este tardivă, dimpotrivă este absolut necesară. Ea trebuie să marcheze, odată pentru totdeauna, separarea de regimul totalitar și de ideologia sa. (...) Este o propunere foarte bună ca viitorul document de condamnare a comunismului /.../ să fie pregătit la nivelul Academiei Române, cel mai înalt for științific al țării, aflat în afara luptelor și rivalităților politice. În cazul în care acest document ar fi perceput ca aparținând unei anume tabere politice valoarea sa ar fi scăzută. Mi se pare foarte important ca informațiile cuprinse în viitorul document să fie prezentate mai ales generațiilor tinere, să fie integrate în învățământ, să existe arhive foto și video naționale larg accesibile și care să illustreze documentul prezentat. Mulți tineri nu au o imagine corectă despre realitatea reprezentată de acest regim criminal și de aceea noi, societatea, trebuie să le asigurăm accesul la toate aceste informații. În plan politic consider că această condamnare a comunismului trebuie să facă pasul către sublinierea atașamentului pentru un model de societate democratică. Propunerea mea va fi

ca proiectul oricărui document în acest sens să aibă, ca punct de pornire, susținerea față de valorile fundamentale ale libertății și democrației. Aceasta este singura opțiune politică alternativă față de totalitarism. Poate că acesta ar fi cadrul de la care să pornească un nou proiect constituțional, curățat în întregime de orice moștenire a acestui trecut întunecat”.

Victor Ponta - prim-ministru al României: "Niciodată nu este tardiv să ne amintim lucrurile rele din istorie, pentru a nu le mai repeta. Ce este important, repet, sunt faptele, mai mult decât deciziile simbolice. Pentru români, mai ales pentru noile generații, cred că cel mai important este să înțeleagă de ce este bună democrația, cu defectele sale, de ce este bună economia de piață și de ce trebuie să prețuiască libertatea. (...) Eu cred că orice documentare asupra unei perioade istorice, în toate detaliile sale, este mult mai credibilă atunci când este susținută prin numele și munca unor instituții de prestigiu. (...) Mi-aș dori ca un astfel de raport să fie deopotrivă ușor de înțeles de oameni, dar bine documentat și, mai ales, să fie un material pentru realizarea manualelor de istorie. Repet – îmi doresc ca noile generații să știe ce a însemnat cu adevărat regimul totalitar comunist, pentru România”.

Valeriu Ștefan Zgonea - Președintele Camerei Deputaților: "Consider că este nedrept, față de toți cei care au avut de suferit în perioada respectivă, că vreme de 25 de ani nu s-a realizat o condamnare de substanță a totalitarismului comunist. Abia după 25 de ani sunt cercetați și condamnați foștii torționari. Sunt multe lucruri care ar fi trebuit limpezite cu ani buni în urmă, nu din dorința de răzbunare, ci de împăcare, o împăcare cu noi înșine, cu trecutul nostru, pe care trebuie să îl cunoaștem, să îl înțelegem și să ni-l asumăm. Cred că acesta ar fi rolul unui raport al Parlamentului, iar schimbarea de generație în rândul clasei politice poate fi de bun augur din punct de vedere al modului în care este perceput un astfel de demers circumscris cunoașterii și recunoașterii adevărului istoric. (...) Nu este niciodată târziu să cunoaștem și să înțelegem ce s-a întâmplat în țara noastră într-o perioadă nefastă, care a marcat destinul multor generații de români. (...) Cunoașterea și asumarea trecutului sunt importante pentru a evita greșelile și a construi un viitor mai bun, o societate democratică prosperă, în care oamenii să prețuiască libertatea și democrația. (...) Un document de condamnare a comunismului, elaborat la nivelul Academiei Române, va aduce deplină credibilitate și valoare științifică întregului demers și va avea un ecou pe măsură în rândul opiniei publice. Desigur, contribuția Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și a Centrului Internațional de Studii asupra Comunismului din cadrul Memorialului de la Sighet este mai mult decât necesară, pentru că există aici colective de cercetare foarte valoroase, care au generat deja rezultate. (...) Un astfel de studiu, rezultat al unei cercetări științifice laborioase, va fi, fără îndoială, detaliat și consistent, cu un limbaj adecvat nivelului de raportare, în baza căruia să fie elaborate manualele de istorie, să fie realizate filme, expoziții și conferințe în școli și universități, pentru diseminarea informației într-un mod corect și eficient. Dacă ne referim la documentul politic, acesta trebuie să aibă un caracter sintetic și să exprime asumarea unui proiect amplu și a unei decizii clare de delimitare față de ceea ce a reprezentat regimul totalitar comunist în țara noastră”.

Alexandru Zub – istoric, membru titular al Academiei Române (ex-președinte al Secției de Științe Istorice și Arheologice), fost deținut politic în timpul regimului comunist: "Condamnarea unui regim dictatorial e oricând binevenită, cu atât mai mult dacă e vorba de o dictatură comunistă, judecată la distanță de un sfert de secol. Un asemenea interstițiu obligă

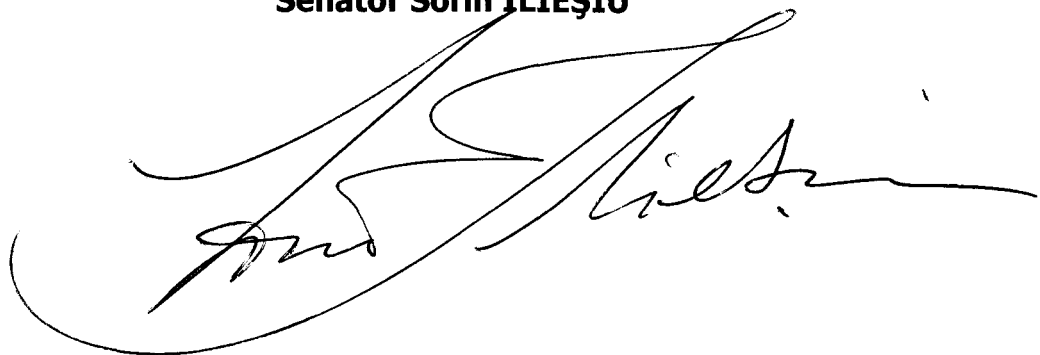
la analize bine cumpănite și la sentințe (dacă trebuie să fim judecători) cât mai corecte. (...) Un asemenea gest, chiar dacă produs atât de târziu, nu e deloc inutil, fie și pentru că ar stimula memoria colectivă (de la noi și din afara noastră), predispusă cum e la amnezie. Tinerimea, îndeosebi, s-ar cuveni să afle și pe această cale, solemnă, că pericolul unei recidive totalitare, de tip comunist, persistă în spațiul dominat până nu demult de sovietici și ne poate oferi surprize neplăcute, cum se întâmplă deja în proximitatea noastră. (...) ...Consider că implicarea Academiei Române și a altor instituții specializate în studiul regimului comunist, ar fi utilă pentru a se elabora o analiză succintă dar riguroasă, coerentă, pe seama căreia Parlamentul României să poată adopta o decizie de condamnare. (...) Un raport de 10-15 pagini, întocmit însă riguros, cu folosirea implicită a textelor deja existente, ar fi poate o bună soluție, care nu exclude și tipărirea concomitentă a unei analize mai ample (circa 300 pagini) și a unui rezumat (3 pagini) la îndemâna oricui”.

Ioan-Aurel Pop – istoric, membru titular al Academiei Române, rectorul Universității Babeș Bolyai din Cluj-Napoca: “Parlamentul României este sau ar trebui să fie principala instituție reprezentativă a națiunii, care îi conferă periodic și temporar putere, pentru a transpune sub formă de legi voința națională. (...) Fiindcă în acest an se împlinește un sfert de secol de la căderea oficială a comunismului, ar fi, în fine, o ocazie potrivită pentru o asemenea întreprindere. (...) Contextul politic actual pare să fie, din anumite motive foarte recente, favorabil. Să nu uităm că nu departe de granițele noastre, chiar în interiorul statului românesc Moldova, flutură (pe Nistru) steaguri oficiale roșii cu secera și ciocanul și tronează statui ale lui Lenin... (...) Amenințarea totalitaristă și chiar comunist-totalitaristă nu a trecut! (...) Din păcate, mulți români, inclusiv tineri (prost sau tendențios informați), au sentimente de nostalgie față de comunism. Ele provin și din tratarea în bloc a celor patru decenii de dictatură, cu etichetări simpliste și superficiale adesea. Dar, pe de altă parte, ideologia comunistă și, mai ales, aplicarea ei „creatoare” în România, după ce fusese impusă cu tancurile sovietice, trebuie condamnată fără echivoc, în mod credibil, de către oameni credibili. (...) Implicarea Academiei Române, ca instituție, ar putea conferi o garanție de seriozitate pentru realizarea unui act cu adevărat important, memorabil, edificator și util. (...) Nu cred că această condamnare ar fi tardivă în sine, în esență. (...) Este vorba aici despre o chestiune de demnitate colectivă românească, de demnitate națională. (...) Beneficiile unui astfel de act sincer și fără avantaje pentru persoane individuale și grupuri ar fi exclusiv de ordin moral și spiritual: am privi cu fruntea sus viitorul, ne-am putea ocupa mai bine de prezent și am putea considera trecutul drept viață trăită și nu literă moartă. (...) Condamnarea comunismului nu ar trebui să mai însemne, în esență, condamnarea la detenție a unor oameni – fiindcă cei vinovați și necondamnați s-au stins singuri, datorită vârstei mai ales –, ci o regenerare morală. Paradoxal, actele de acest fel, deși neagă ceva, conduc la mari afirmații colective, la renașteri, la infuzii de speranță și de optimism. Altminteri, totul devine de prisos... (...) Academia Română este /.../ cel mai important for de cercetare și de consacrare a valorilor intelectuale din această țară. (...) Academia Română – în afara academicienilor – are expertiza necesară /.../ prin instituțiile specializate pe care le are și care sunt conduse și formate din oameni credibili, tineri și relativ tineri. (...) Implicarea IICCMER și a Memorialului Sighet este binevenită și de dorit, fiind privită de mine ca o garanție a credibilității textului care se va face. (...) Regimul comunist din teritoriile care au aparținut României până în 1940 și din nou între 1941 și 1944, fiind apoi cucerite și stăpânite de URSS (1944-1991), este parte a istoriei românilor și trebuie amintit în raportul respectiv. (...)

Raportul acesta s-ar putea impune prin claritate, precizie și concizie – care sunt trei caracteristici ale stilului și trei secrete ale comunicării eficiente – dar mai are nevoie de ceva spre a nu rămâne literă moartă. Are nevoie de un spirit de echilibru, pe fondul fermității sale.”

Inițiator

Senator Sorin ILIEȘIU

A handwritten signature in black ink, written in a cursive style. The signature is highly stylized and fluid, with large loops and sweeping lines. It appears to be the name 'Sorin Ilieșiu' written in a personal, handwritten manner.